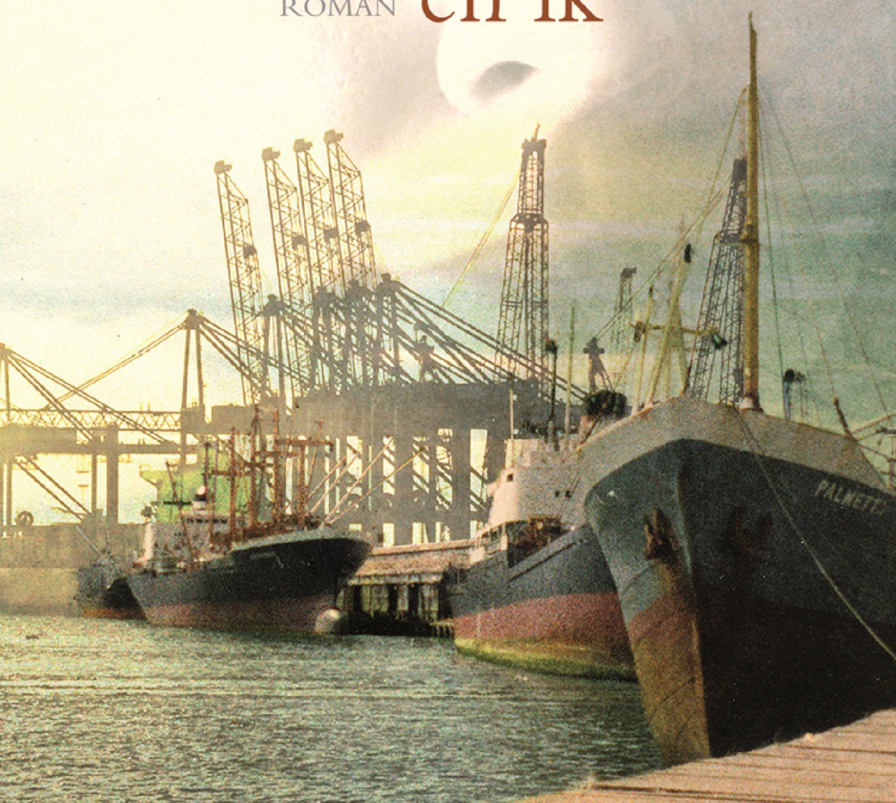


Ina van der Beek

Mijn vader
ROMAN en ik



Ina van der Beek

Mijn vader en ik

Spiegelserie



Zomer & Keuning

1

‘Eten jullie hier mee?’ vraagt Nel als ze een beker koffie neerzet voor haar schoondochter.

Sylvana draait met rappe vingers een sjekkie.

‘Als het kan? Wat eet je?’ vraagt ze, terwijl ze de aansteker aanklikt en diep inhaleert.

‘Andijviestamppot met spekkies.’

‘Lekker! Daar is Sjon ook gek op. Ik zal hem gelijk even bellen.’

Terwijl ze haar mobiele telefoon tevoorschijn haalt en het nummer van haar man intoetst, zet Nel een raam open. ‘Bah, die stank!’ moppert ze zacht.

Blijkbaar toch niet zacht genoeg, want Sylvana staat op en loopt met de sigaret in haar hand naar de keuken. Daar doet ze de achterdeur open en ze gaat op het binnenplaatsje staan. De koffie blijft achter in de kamer.

Nel loopt met de beker in haar hand achter haar aan en zet die op de kleine houten tuintafel.

Sylvana is op een krukje gaan zitten.

‘We eten bij je moeder,’ hoort Nel haar zeggen.

‘Nou, én? Ze bood het zelf aan, hoor!’

Weer even stil.

‘Andijvie met spekkies.’

‘Ja, tot straks.’

‘Heeft ie geen zin om hier te eten?’ vraagt Nel.

Sylvana haalt haar schouders op. ‘Hij zei dat het al de derde keer is deze week. Maar toen ik zei wát we eten, was hij gelijk om!’

‘Je weet dat het me nooit te veel is, anders zit ik ook maar alleen,’ zegt Nel. ‘Meid, rook toch niet zo veel!’ zegt ze er meteen achteraan.

‘Moet jij zeggen!’ moppert haar schoondochter. ‘Je rookt toch zelf ook!’

‘Maar niet zo veel en niet van die stinkshag. Kom, ik ga de aardappels schillen. Ga jij maar effe lekker zitten.’

Sylvana drukt haar sigaret uit in een bloembak en gooit de peuk in de

vuilnisbak. Dan loopt ze achter haar schoonmoeder aan naar binnen. Even later ligt ze heerlijk onderuit op de bank en kijkt naar de herhaling van haar lievelingssoap. Vanuit de keuken klinkt gerammel van pannen. Ze heeft het toch maar getroffen met zo'n vent en met zo'n schoonmoeder!

Een halfuurtje later hoort ze Sjon binnenkomen.

'Hé wijfie, lig je weer lekker te luieren?' Hij geeft haar een zoen op haar mond en loopt dan door naar de keuken.

'Ha ma, is het echt niet te druk? We wonen hier bijna,' hoort Sylvana hem zeggen.

'Was dat maar waar! Dan was ik niet zo alleen.'

'Je hebt niks te klagen, dacht ik,' valt hij haar in de rede, 'we komen hier vaak zat, toch?'

'Ja hoor, ik klaag ook niet. Hier, ik zal de gootsteen leegmaken, dan kun je je handen wassen. Het eten is klaar.'

Sylvana komt omhoog van de bank en loopt ook naar de keuken.

'Ik hoef niet zo veel, hoor,' zegt ze.

'Schep zelf maar op,' zegt Nel.

Even later zitten ze alle drie op de grote hoekbank, hun bord op schoot.

'Eet smakelijk, hoor,' zegt Nel.

'Ook zo, dat zal wel lukken.' Sjon heeft al een grote hap genomen.

'Heerlijk, moe!'

Na het eten helpt Sylvana nog even opruimen. 'Tijd dat je een vaatwasser krijgt,' zegt ze. 'Je bent de enige in de stad die nog in zo'n plastic teiltje afgewast.'

'Dat zal wel meevallen,' denkt Nel hardop. 'Die paar borden en pannen, 't is de moeite niet.'

'Nog een bakkie koffie?' vraagt ze als ze weer in de kamer komt.

'Nee, we gaan naar huis, hè Syl?' zegt Sjon. 'Ik wil die vieze werkkleuren nou wel uit.'

'Nou, tot gauw dan maar weer,' zegt Nel. 'Kom je morgen uit je werk nog effe langs, Sylvana?'

'Ik kijk wel. Nou, dag hoor!'

Dan trekken ze de deur achter zich dicht en lopen naar hun auto.

Nu zitten ze samen op hun eigen bank in het tweekamerappartement aan de buitenkant van de stad.

‘Je rookt te veel, meissie.’

‘Begin jij nou ook al?’

‘Hoezo ook al?’

‘Je moeder zat vanmiddag ook al te zeuren. En zij rookt toch zelf ook?’

‘Maar niet zo veel als jij. Ik ben gewoon zuinig op je, Syl!’

Sylvana geeft geen antwoord. Zwijgend draait ze haar sjekkie, maar in plaats van hem aan te steken, doet ze de sigaret terug in het pakje shag.

‘Weet je wat ik zou willen?’ vraagt ze wat later opeens.

‘Nou?’ Sjon kijkt even opzij, dan gaat zijn blik weer terug naar de televisie.

‘Op vakantie.’

‘Hmhm.’

‘Sjon! Je luistert niet.’ Sylvana gaat naar voren zitten.

‘Ik luister wel.’ Nu kijkt hij haar aan. ‘Maar waar heb je het over? Het is oktober, we zijn net twee maanden geleden naar Gran Canaria geweest. Was dat geen supervakantie?’

‘Ja, maar Linda van mijn werk gaat binnenkort twee weken naar Egypte, naar zo’n resort. Daar kun je onbeperkt eten en drinken en het is hartstikke luxe. In Egypte is het altijd mooi weer. Zoiets zou ik ook wel willen.’

‘Weet je wat dat kost?’

‘Zij doet het toch ook?’

Hij kijkt nu weer naar het scherm. ‘Linda is hoofd van de kantine, en jij bent een keukenhulpje.’

‘Keukenhulpje! Wat een onzin! Waarom zij wel en wij niet? Wat is het verschil?’

‘Jullie salaris, suffie, dat is het verschil!’

‘Is het mijn schuld dat ik geen betere baan heb? Mijn ouders hebben me van school laten gaan toen ik zestien was. En die ene dag in de week op de opleiding heeft me ook niet verder gebracht.’

‘Je bent nooit te oud om te leren. Waarom ga je niet alsnog een opleiding doen?’

Sylvana heeft nu de volle aandacht van Sjon. Hij zet het geluid van de tv zacht en kijkt haar aan. ‘In jouw werk kun je best hogerop komen. Misschien zijn er zelfs interne cursussen, het is zo’n groot bedrijf waar je zit. Ga eens informeren, joh!’

‘Ik kan helemaal niet goed leren en ik heb er geen zin in ook,’ zegt Sylvana afwerend.

‘Dat eerste zal wel meevallen, je bent bijdehand genoeg,’ zegt Sjon. ‘Maar je moet het natuurlijk wel willen.’

‘Doe het zelf...’ Sylvana pakt de afstandsbediening uit de hand van Sjon en zapt naar een andere zender.

Even blijft het stil. Op het scherm vertelt een vrouw hoe ze meer dan dertig kilo is afgevallen.

‘Daar zit ik hard aan te denken,’ hoort ze Sjon dan zeggen.

‘Waarom? Wil jij afvallen, of vind je mij te dik?’ Sylvana gaat met haar handen langs haar smalle heupen.

Sjon schiet in de lach. ‘Geen van beide,’ zegt hij. ‘Ik zat nog te denken aan wat jij net zei: doe het zelf... Daar dacht ik aan.’

‘Wat bedoel je?’

‘Ik denk erover om een opleiding te gaan doen, ’s avonds. Mijn baas heeft al een paar keer gezegd dat ik veel meer in m’n mars heb dan wat nodig is voor het gewone schoonmaakwerk. Hij denkt dat ik wel chef kan worden, of opzichter. En misschien kan ik dan zelfs een eigen bedrijfje beginnen, ooit!’

‘Ja hoor! Geloof je het zelf?’

‘En dat zou natuurlijk ook betekenen,’ gaat Sjon onverstaanbaar verder, ‘dat we dan geld genoeg zouden hebben om tussendoor eens naar Egypte of zo te gaan.’

Nu heeft hij haar volledige aandacht.

‘Wanneer ga je beginnen met die opleiding?’ vraagt ze. ‘En hoelang duurt dat?’

Hij grinnikt. ‘Geen idee, Ik heb natuurlijk geen enkel diploma, zelfs het vmbo heb ik niet afgemaakt. Maar meneer Kees zou eens voor me

informereren, zei hij. Wat de mogelijkheden zijn.'

'Je praat nou al geleerd,' zegt Sylvana. 'Meneer Kees zal informeren wat de mogelijkheden voor me zijn...' zegt ze op overdreven toon.

'Wacht maar eens af, meissie, voor je het weet ben ik directeur van een miljoenenbedrijf!'

Sjon slaat zijn arm om haar heen en trekt haar dicht tegen zich aan.

'En dan word jij mijn chique vrouwtje.'

'Alsjeblieft zeg, bewaar me!' giechelt Sylvana.

'Pak nog maar een pilsje voor ons,' zegt Sjon.

Als ze weer naast hem zit, slaat hij opnieuw zijn arm om haar schouders. 'En misschien moeten we een beetje zuiniger worden,' zegt hij dan. 'Dan kunnen we best wat sparen. Want we willen toch ook niet altijd in dit kleine flatje blijven wonen, toch?'

'Ik zou niet weten hoe we geld moeten overhouden.' Sylvana frons haar wenkbrauwen.

'De kapper bijvoorbeeld?' zegt Sjon met een schuin lachje.

Sylvana gaat rechtop zitten. 'Hou op, zeg, weet je hoe lelijk mijn eigen haarkleur is? Ik moet het wel laten blonderen. En ik kan toch ook niet met zo'n uitgroei lopen?'

'Goed, goed hoor,' zegt Sjon, terwijl hij haar liefkozend door haar lange, witblonde haren streelt. 'Het oog wil ook wat, hè?'

'Dat dacht ik ook!' Tevreden leunt ze weer tegen hem aan.

Sjon neemt de laatste slok uit z'n flesje, laat een boer en staat dan op.

'Kom wijfie, we gaan slapen. Morgen is het weer vroeg dag!'

Als Sylvana twee dagen later haar ogen opendoet en op de wekker kijkt, schrikt ze.

'Sjon! Het is acht uur!'

'Het is zondag...' mompelt Sjon. 'Ga slapen.'

O ja, gelukkig! Sylvana nestelt zich weer lekker onder haar dekbed en doet haar ogen dicht. Ze hoort de regen tegen het raam kletteren. Goed weer om te slapen, denkt ze tevreden.

Een paar uur later zitten ze samen aan tafel. Sylvana heeft afbakcrois-santjes in de oven gezet.

‘Gezellig hè?’ zegt ze. ‘Zal ik ook nog een sapje uitpersen? Dan lijkt het wel een hotel.’

‘Ja, je resort in Egypte, behalve het weer!’ bromt Sjon. ‘Ik hoop toch wel dat het zo droog wordt, anders wordt het een natte zoi op het voetbalveld.’

‘Dan ga je maar een keertje niet!’ zegt Sylvana.

‘Hoe kan dat nou? Alleen als het afgelast wordt kun je thuisblijven, dat weet jij toch ook wel?’

Sylvana haalt haar schouders op. ‘Ik ga in elk geval niet aan de kant staan,’ zegt ze. ‘Ik ga wel een bakkie doen bij je moeder. Dat mens ziet ook niemand op zondag.’

Een paar uur later vertrekken ze samen. De regen is overgegaan in miezer.

Sjon gaat naar het voetbalveld, en onderweg zet hij Sylvana af bij het huis van z’n moeder.

Hij toetert even als hij wegrijdt. Dan steekt Sylvana de sleutel in het slot terwijl ze kort op de bel drukt. Het is stil in huis. Ma Nel zal toch wel thuis zijn?

‘Nel?’

Geen antwoord.

Hè, dat heeft zij weer! Staat ze hier en Sjon is al weggereden.

Maar de jas van haar schoonmoeder hangt aan de kapstok, ziet ze opeens.

‘Nel?’ roept ze nog eens. Dan loopt ze de trap op.

Nu hoort ze wat.

‘Ja, ben jij dat, Syl?’

Sylvana loopt de slaapkamer binnen. ‘Ben je ziek?’ vraagt ze ongerust. Moeder Nel komt overeind en gaat op de rand van het bed zitten.

‘Nee hoor, ik was gewoon te moe om op te staan. Dus ik dacht, ik blijf maar liggen, het regent toch.’ Langzaam gaat ze staan. ‘Ik kleed me gauw aan, dan nemen we een bakkie. Wil jij het apparaat vast aanzetten?’

Sylvana loopt de trap af. Ze is gewoon geschrokken van moeder Nel. Het mens ziet er niet goed uit, zo bleek en moe in haar gezicht. Ze

moeten haar goed in de gaten houden.

Maar als Nel even later aangekleed de trap af komt, lijkt alles weer gewoon.

Sylvana heeft koffiegezet. 'Wil je ook brood?' vraagt ze.

Maar Nel schudt haar hoofd. 'Eigenlijk heb ik liever een bakkie thee. Beetje last van m'n maag.'

Nu kijkt Sylvana echt ongerust. 'Thee?' herhaalt ze. 'Dat drink je toch helemaal nooit? Je zegt altijd dat dat uilenpies is.'

Nel lacht een beetje. 'Een mens kan veranderen, toch?' zegt ze. 'Ik voel me gewoon niet zo lekker, verder niks aan de hand, hoor.'

Als Nel even later met kleine slokjes van haar thee drinkt, kijkt Sylvana eens tersluiks naar haar schoonmoeder. Opeens valt het haar op dat Nel magerder is geworden. Haar huid is grijs en haar haar hangt dof en slap langs haar hoofd. Maar dat laatste is eigenlijk altijd al zo. Dat is haar eigen schuld, ze wil maar niet aan een permanentje. Maar de donkere ogen van Nel staan nog steeds helder. Eigenlijk is het best een mooie vrouw, die schoonmoeder van haar. Ze is natuurlijk ook nog best jong, pas halverwege de veertig.

'Wat zit je naar me te staren, heb ik boter op m'n neus of zo?' onderbreekt Nel haar gedachten.

'Je hebt niet eens gegeten, dus dat zal moeilijk gaan,' zegt Sylvana. 'Nee, ik zat te denken dat je best een knappe meid geweest zult zijn, vroeger.'

'Hou toch op!' Maar er komt wel een glimlach op het gezicht van Nel. Nu is alles weer gewoon. Ze praten wat over de dagelijkse dingen.

Dan zegt Sylvana: 'Sjon denkt erover om te gaan leren.'

'Te gaan leren?' herhaalt Nel. 'Wat te gaan leren?'

Sylvana haalt haar schouders op. 'Ik weet het eigenlijk niet precies. Maar iets waarmee hij hogerop kan komen bij z'n baas.'

'Da's mooi, want die jongen heeft best goeie hersens. Dat heeft ie vast van z'n vader.'

'O ja?' Nieuwsgierig kijkt Sylvana haar schoonmoeder aan. Eigenlijk praat Nel niet zo dikwijls over haar man Willem. En Sjon al helemaal niet. Dat laatste is geen wonder: Sjon was nauwelijks drie toen zijn

vader uit zijn leven verdween.

Willem was zeeman, af en toe was hij een paar weken – of hooguit een maand – thuis, en dan vertrok hij weer voor maanden naar zee. Dus herinneringen aan zijn vader heeft Sjon helemaal niet. Alleen de foto's vertellen iets over het gezinnetje van die tijd. En dat zijn er ook al niet veel.

'Wat voor man was Willem eigenlijk?' vraagt Sylvana nu.

'Willem... ach, wat zal ik zeggen,' zegt Nel langzaam. 'Hij was echt geen domme jongen, maar ongedurig, hè? Als hij aan wal was, wilde hij na twee dagen eigenlijk het liefst alweer naar zee. Dan werd hij ongeduldig, kon geen rust vinden in huis.'

'Eigenlijk dus geen man om te trouwen,' concludeert Sylvana.

'Waarom is hij dan toch getrouwd?'

'Tja,' Nel gaat er eens goed voor zitten. 'Weet je, Syl, ik was best een mooie meid, al zeg ik het zelf. En hij had z'n ogen niet in z'n zak, zeg maar. Dus toen we elkaar ontmoetten...'

'Waar was dat?' valt Sylvana haar in de rede.

'In de kroeg. Ik was met mijn vriendin een avondje op stap. Ik zat een beetje in de put, want ik was net m'n baantje kwijtgeraakt. En daar, aan de bar, zat Willem met een paar vrienden. Het was liefde op het eerste gezicht, net als in een boek.'

'En toen?' vraagt Sylvana.

'We raakten aan de praat, we dronken samen een glaasje en nog één en toen... ja, we gingen een stukje lopen buiten, het was zomer en heerlijk weer. We gingen in het park wandelen. En je snapt, van het een kwam het ander.'

'Bedoel je...?'

'Ja meid, we hadden allebei wat gedronken, dan gaat dat zo. Afijn, een paar weken later wist ik het al zeker: er moest een kindje komen.'

'Zo snel al?'

'Ja, dat voel je gewoon, in één keer raak. Willem was net weer op zee, maar toen hij weer terugkwam zijn we heel vlug getrouwd. Ik had al een aardig buikje. Daar hield ik een groot boeket voor, dan zag niemand het. Daarna ging Willem meteen weer weg, en toen hij terug-

kwam lag er een kindje in de wieg, jouw Sjon dus.'

'Sjonge, wat een verhaal, Nel. Dat heb ik nooit geweten. Ik vind het eigenlijk niks voor jou...' Sylvana is opgestaan en pakt de trouwfoto van de kast.

'Je was inderdaad een knappe meid,' zegt ze bewonderend. 'En Willem zag er ook best goed uit, echt een stoere zeeman. Sjon lijkt niet zo op hem.'

'Nee, hij is sprekend mijn vader. Die was dan ook beretrots op hem, liep altijd met dat jong te sjouwen. En als de mensen dan zeiden: "Wat lijkt die kleine op jou, je kunt wel zien wie z'n opa is," dan groeide hij!'

'Leuk!' zegt Sylvana, terwijl ze de foto weer op z'n plek zet. 'Maar het lijkt me toch helemaal niks om te trouwen met een man die je maar een paar keer hebt gezien.'

'Ach, het ging goed. Maar misschien vooral omdat Willem de meeste tijd op zee zat. Anders had ik het ook niet geweten.'

'En toen is hij verdronken? Hoe kwam dat eigenlijk, stormde het?' vraagt Sylvana.

Nel knikt. 'Ja, hij is overboord geslagen. Ze hebben nog naar hem gezocht, maar dat was natuurlijk hopeloos.' Ze haalt haar schouders op. 'Nou ja, 't is gek gezegd, maar eigenlijk merkte ik nauwelijks verschil. Hij was toch al weinig thuis.'

'En is er nooit meer een andere man geweest in wie je wat zag? Je was toch nog hartstikke jong toen dat gebeurde?'

Nel haalt opnieuw haar schouders op en zegt droog: 'Ach welnee, ik had het best zo. Lekker m'n eigen baas en geen gezeur over het eten of wat dan ook. Alle aandacht was voor m'n jochie.'

'Dat jochie is dan ook wel een beetje verwend,' zegt Sylvana lachend. 'Maar je kunt niet zeggen dat het een moederskindje is geworden, toch?' vraagt Nel.

'Nee hoor, zeker niet. Kom, ik ga nog een bakkie thee voor je halen, goed?'

'Genoeg uilenpies gehad, geef me nou maar een bak koffie!' zegt Nel lachend. Ze lijkt weer helemaal in orde.

Maar als Sjon aan het eind van de middag langskomt om Sylvana op te halen en voorstelt om wat bij de snackbar te halen voor hun drieën, schudt moeder Nel haar hoofd.

‘Voor mij niet, m’n maag is een beetje van streek,’ zegt ze. ‘Halén jullie maar lekker wat, dan ga ik m’n bed weer in.’

Als ze afscheid hebben genomen en weer in de auto zitten, zegt Sjon: ‘Ma was echt niet lekker, hè? Sjonge, voordat zij nee zegt tegen een patatje, dan moet ze zich wel hartstikke beroerd voelen.’

‘Ze lag op bed toen ik kwam,’ zegt Sylvana. ‘Nou ja, misschien een buikgriepje, morgen gaat het vast wel weer beter.’

Maar de volgende dag gaat het niet beter. Als Sylvana vanuit haar werk even langsgaat bij haar schoonmoeder, vindt ze haar bleek en lusteloos op de bank.

‘Het gaat niet goed, hè?’ vraagt Sylvana bezorgd. ‘Wil je wat hebben, een kopje thee of zo?’

‘Ik heb net al wat genomen,’ zegt Nel. ‘Het gaat al beter, hoor, ga jij maar gauw naar je man.’

Sylvana is er niet gerust op, maar als ze de volgende dag weer langsgaat, lijkt haar schoonmoeder weer helemaal de oude. Ze staat achter de strijkplank en begroet Sylvana vrolijk. ‘Zo meid, hoe is het met jou?’

‘Goed hoor, en met jou zo te zien ook? Moet je nog veel, of roken we even een peukie samen?’

‘Ik ben gestopt.’

‘Hè, waarmee?’

‘Met roken natuurlijk. Jij moest ook maar stoppen.’

‘Wat krijgen we nu dan?’ Sylvana zakt van verbazing neer op een stoel.

‘Al dat roken is slecht voor je lijf!’ zegt Nel, terwijl ze driftig door strijkt.

‘Er is wel meer slecht voor je lijf! Dat moet jij zeggen, je rookt al je hele leven, volgens mij.’

‘Daarom juist...’

‘Nel! Wat is er met je aan de hand? Zo ken ik je niet, hoor!’

Nu zet Nel het strijkijzer neer. ‘Ik voel me de laatste tijd helemaal niet zo goed,’ zegt ze. ‘Af en toe een beetje benauwd en zo. Dus ik denk, dat roken doet er ook vast geen goed aan.’

Nu kijkt Sylvana echt ongerust. ‘Je moet eens naar de dokter gaan, Nel,’ zegt ze. ‘Je ziet er ook maar witjes uit de laatste tijd. Misschien heb je wat onder de leden.’

‘Welnee, helemaal niet nodig,’ wimpelt Nel af, terwijl ze de stekker van het strijkijzer uit het stopcontact haalt, ‘maar daarom ben ik gestopt met roken.’

‘Knap hoor,’ vindt Sylvana, ‘en lukt dat zomaar?’
‘Een mens kan alles wat hij wil!’ zegt Nel met grote overtuiging. ‘Ik heb wel voor hetere vuren gestaan. Blijven jullie hier eten?’
‘Als het geen moeite is? Dan zal ik Sjon even bellen.’
Ook Sjon is verbaasd als hij hoort dat zijn moeder het roken heeft opgegeven.
‘Je bent wel een doorzetter, hè ma?’ zegt hij. ‘Ik ben trots op je!’
‘Ik hoop dat je dat altijd blijft,’ zegt Nel ongewoon ernstig.
‘Hoe bedoel je?’ vraagt Sjon verwonderd.
‘Gewoon, precies zoals ik het zeg. Wil je nog boontjes? Dan is de schaal maar leeg.’

Als ze naar huis rijden, is het eerst een poosje stil in de auto. Dan zegt Sjon: ‘Ik maak me een beetje ongerust over ma.’
Sylvana knikt. ‘Ja, ik ook,’ zegt ze. ‘Al weet ik eigenlijk niet waarom, maar ze is... anders.’
‘Precies, dat bedoel ik,’ antwoordt Sjon.
Later thuis denken ze niet meer aan moeder Nel. Sjon vertelt enthousiast dat zijn baas hem heeft voorgesteld om een opleiding te gaan doen in de schoonmaakbranche.
‘Ik moet dan twee avonden in de week naar school, en als ik dat diploma heb, kan ik binnen het bedrijf manager worden.’
‘Leuk, maar wat houdt dat precies in?’ vraagt Sylvana.
‘Dan ben ik een soort voorman, dus dan geef ik leiding aan een stel schoonmakers. Zeg maar, hetzelfde wat Dennis nu voor mij is.’
‘Leuk,’ zegt Sylvana weer. Maar ze houdt haar blik op het tv-scherm, waar haar soap bezig is.
‘Luister je eigenlijk wel?’ vraagt Sjon. ‘Ik ga dan ook meer verdienen, hoor!’
Nu heeft hij haar volledige aandacht. ‘Dan kunnen we eindelijk eens naar zo’n resort!’
Sjon schudt zijn hoofd. ‘Ik heb eigenlijk nog een idee,’ zegt hij.
‘Wat dan?’
‘Als jij ook eens een opleiding ging doen, dan komen we samen wat

verder vooruit. Nu kan het nog, als er hopelijk een keer kindertjes komen, komt er helemaal niks meer van.'

'Bewaar me, zeg! Ik naar school! Nee, echt niet.'

'Denk er toch maar eens over na,' zegt Sjon. 'Ik zie het al voor me, wij samen gezellig aan de studie.'

'Hou toch op!' Ze gooit een kussen van de bank naar hem toe.

Over een opleiding voor Sylvana wordt niet meer gesproken.

Maar een paar weken later, als Sjon thuiskomt, wacht een glunderende Sylvana hem op.

'Verrassing!' zegt ze. 'Ik ga een opleiding doen en ik kan je er vast iets van laten zien!'

Ze schuift de mouw van haar bloes omhoog. Op haar bovenarm staat een grote tatoeage in de vorm van een vlinder.

'Joh, wat heb je nou toch gedaan!'

'Vind je hem niet mooi?' vraagt ze pruilend. 'Ik ga het zelf ook leren. Wacht maar af, volgend jaar teken ik jou helemaal vol!'

'Ik weet het niet, hoor...' aarzelt Sjon. 'Hoe kom je hier nou toch bij en waarom heb je het niet even overlegd?'

'Maar het is toch prachtig? Ik wilde jou ermee verrassen.'

'Ik moet gewoon even wennen,' zegt Sjon. 'Ik ben nooit zo dol op die plaatjes op je lijf.'

'Wat ben je af en toe toch een rare,' zegt Sylvana. 'Soms ben je echt een stijve hark!'

En daarmee is voorlopig het laatste woord over de tatoeage gezegd.

Als Sjon een paar weken later onverwacht bij zijn moeder langsgaat, ligt ze bleek en stil op de bank.

'Wat is er, ma, voel je je weer niet goed?' Ongerust kijkt hij naar haar.

'Och, het gaat wel, beetje last van m'n ingewanden,' zegt ze. 'Ik heb gisteren bruine bonen gegeten, dat moet ik eigenlijk niet doen, ik verdraag ze slecht.'

'Ga je weleens op de weegschaal staan?' vraagt hij nu.

'Weegschaal? Wat moet ik met een weegschaal? Ik heb niet eens zo'n ding in huis,' zegt ze afwerend.

‘Volgens mij ben je behoorlijk afgevallen de laatste tijd. Je ziet er niet goed uit, ma.’

‘Ach jongen, dat verbeeld je je maar, hoor. Ik mankeer niks. De herfst en de winter zijn nooit mijn beste tijd, dat weet je.’

Sjon voelt zich niet echt gerustgesteld, maar zijn moeder begint resoluut over iets anders te praten. Als hij wat later naar huis gaat, is zijn onrust weer weg.

Maar ’s avonds begint hij erover tegen Sylvana. ‘Kun jij ma niet zo ver krijgen dat ze eens naar de huisarts gaat? Ik vind dat ze er echt niet goed uitziet, en ze wordt zo mager.’

‘Ik heb het ook al eens gezegd, maar ja, ze wil er niet van horen,’ zegt Sylvana. ‘We kunnen haar moeilijk meesleuren.’

‘Nee, dat is zo, maar toch...’

Zo gaat oktober over in november. Het is een gure novembermaand. Nel begint te hoesten en het lijkt wel of ze blijft hoesten.

Begin december zegt Sjon resoluut: ‘En nu ga je deze week naar de dokter, ma. We zijn zuinig op je, hoor, je moet jezelf en je gezondheid niet verwaarlozen.’

‘Nounou,’ probeert Nel er een grapje van te maken, ‘je wordt nog streng tegen je ouwe moeder!’

Maar ze belooft de volgende dag een afspraak te maken.

Twee dagen later fietst Sylvana uit haar werk weer naar haar schoonmoeder.

‘En,’ vraagt ze, ‘wat zei hij?’

‘Het was een zij,’ zegt Nel. ‘Ik moet maar eens een keertje langs het ziekenhuis voor een foto of zo.’

‘Een keertje? Heb je niet meteen een afspraak gemaakt?’

‘Nee meid, het heeft geen haast, hoor, ik moet gewoon een keer bel-
len.’

‘Doe dat dan meteen morgen.’

‘Ik kijk wel,’ zegt Nel wat afwerend.

‘Nel, heb je echt wel goed gezegd dat je je al een hele tijd niet goed voelt?’ vraagt Sylvana. ‘Waarom heeft die dokter dan zelf niet gelijk naar het ziekenhuis gebeld?’

‘Nou... een hele tijd, dat valt wel mee, hoor,’ zegt Nel. ‘Het komt wel goed, wijfie, er is echt niks bijzonders aan de hand.’

De dagen en weken hierna lijkt het weer beter te gaan met moeder Nel. Ze is wat vrolijker en iedereen vergeet de afspraak in het ziekenhuis, die nog steeds gemaakt moet worden.

Als Sjon er vlak voor de kerst weer over begint, wuift Nel zijn woorden weg. ‘Het gaat weer prima met me,’ zegt ze. ‘Niks aan de hand, ik ben veel te vlug naar de dokter gegaan, dat zie je nou wel weer.’

‘Maar je wordt er nog steeds niet dikker op, ma,’ zegt Sjon.

‘Dat komt omdat ik gestopt ben met roken,’ zegt Nel, ‘dat is altijd zo.’

‘Nou, volgens mij is het net andersom, dan word je meestal juist dikker.’

‘Zeur niet zo, jongen, je hoort me toch niet klagen?’ antwoordt Nel wat korzelig. ‘Vertel me maar eens over je school, wanneer ga je nou beginnen, in het nieuwe jaar toch?’

En zo weet ze de aandacht weer handig van zichzelf af te leiden.

Toch merken Sjon en Sylvana dat er iets niet helemaal goed gaat. Andere jaren was moeder Nel bijna beledigd als ze niet bij haar kwamen eten met de kerstdagen. Maar nu houdt ze de boot een beetje af.

‘Ik wilde het maar eens rustig aan doen met Kerstmis,’ zegt ze. ‘We kunnen toch gewoon wat bij de chinees halen of zo?’

‘Tuurlijk kan dat. Of weet je wat, kom gewoon eens lekker een keer bij ons eten, dan koken wij, hè Syl?’ stelt Sjon voor.

‘Ook goed, maar niet te veel moeite, hoor, zo veel eet ik niet, ik word ook een dagje ouder.’

‘Ma! Je bent nog lang geen vijftig.’ Sjon kijkt zijn moeder verbaasd en ook een beetje bezorgd aan. ‘Hoe zit het nou eigenlijk? Je bent nog steeds niet helemaal in orde, hè? Anders ben je juist zo’n smulkees.’

‘Ik ben prima, hoor, alleen m’n eetlust wordt wat minder, daar is toch niks mis mee? Het is allemaal begonnen toen ik stopte met roken. Misschien moet ik gewoon weer beginnen.’

‘Of misschien moet je gewoon eindelijk eens naar dat ziekenhuis gaan,’ zegt Sjon. ‘Die huisdokter zegt dat toch niet voor niks? Je had allang geweest moeten zijn.’

‘In het nieuwe jaar zal ik wel een afspraak maken,’ zegt Nel zuchtend. ‘Laten we eerst die feestdagen maar voorbij laten gaan.’

Sjon en Sylvana kijken elkaar even aan. De toon alleen al waarop moeder Nel dat zegt!

’s Avonds in bed zegt Sjon: ‘Syl, het zit me helemaal niet lekker, volgens mij is ma echt niet in orde. We hadden er veel eerder achteraan moeten zitten dat ze naar dat ziekenhuis zou gaan.’

‘Gelijk na Nieuwjaar moet ze maar bellen, nu wordt het toch niks. Met die feestdagen werken ze daar natuurlijk ook maar op halve kracht. Maar je hebt gelijk, we zullen haar goed in de gaten houden, anders bel ik wel voor haar.’

Maar alles loopt anders. Als Sjon en Sylvana op oudejaarsdag voor het avondeten binnenkomen bij moeder Nel, treffen ze haar ziek aan.

‘Wat is er, ma?’ vraagt Sjon verschrikt.

‘Zo’n pijn!’ kreunt Nel. Meer krijgen ze niet uit haar.

‘Bel 1-1-2, Syl,’ zegt Sjon. ‘We gaan niet op een huisarts zitten wachten, die lui zijn natuurlijk ook druk op zulke dagen.’

Binnen tien minuten staat er een ambulance voor de deur en wordt moeder Nel meegenomen naar het ziekenhuis. Sjon en Sylvana rijden er met hun eigen auto achteraan.

Op de eerstehulp post wordt moeder Nel uitgebreid onderzocht. Het wachten duurt lang, maar eindelijk verschijnt er een arts in de wachtkamer waar ze zitten.

‘Is uw moeder onder behandeling van een specialist?’ vraagt hij.

‘Nee, ze had al wel een poosje klachten, last van d’r maag en weinig eetlust en zo. Er moesten foto’s gemaakt worden, maar ze stelde het steeds maar uit,’ antwoordt Sjon. ‘Weet u wat er aan de hand is?’

De arts haalt licht zijn schouders op. ‘Er moeten nog veel meer onderzoeken gedaan worden,’ zegt hij, ‘maar ik ben bang dat uw moeder erg ziek is. Ze heeft veel te lang gewacht met naar een arts te gaan.’

Even later mogen ze bij haar kijken. Dan wordt ze naar de derde etage van het ziekenhuis gereden en op een zaal geplaatst, waar nog drie bedden staan. Twee ervan zijn leeg, in het derde ligt een oude man.

Hij staart naar zijn tv-scherm en mompelt een groet.

Sylvana legt de haastig meegenomen tandenborstel en tandpasta in het laatje van het nachtkastje.

‘Morgenochtend breng ik nog wel wat spulletjes, hoor,’ zegt ze, ‘wat ondergoed en een schoon nachthemd.’

Maar Nel reageert er nauwelijks op, ze ligt met haar ogen dicht. Haar gezicht is bleek, haar wangen ingevallen. In haar arm zit een naald, daardoorheen druppelt langzaam een heldere vloeistof.

‘Hé ma, wel beter worden, hè?’ zegt Sjon schor. ‘Je bent alles wat ik heb.’

Nu doet Nel even haar ogen open en ze kijkt Sjon aan. ‘Je vader...’ fluistert ze.

Dan vallen haar ogen weer dicht.

Even later komt er een arts de zaal op. ‘U kunt nu beter gaan,’ zegt hij. ‘Ze heeft rust nodig. We hebben iets tegen de pijn gegeven, meer kunnen we op dit moment niet doen. Overmorgen, 2 januari, kunnen we verdergaan met onderzoeken. Als u zich meldt bij de balie hier op de gang, kunnen we even wat gegevens noteren.’ Dan knikt hij en loopt met grote stappen de zaal weer af.

‘Nou Nel,’ zegt Sylvana, ‘dan gaan wij maar, hè? Rust maar lekker uit, morgenochtend zie je ons weer, dan komen we je nieuwjaar wensen.’ Sjon buigt zich over zijn moeder heen. ‘Wat wilde je zeggen over mijn vader?’ fluistert hij.

‘Zoek...’ zegt Nel.

‘Ja ma, dat weet ik toch, hij is zoekgeraakt op zee. Ga nou maar lekker slapen, alles komt goed, hoor.’ Hij geeft haar een onhandige kus op haar wang.

Dan lopen hij en Sylvana samen het ziekenhuis uit.

‘Het bevalt me niks,’ zegt Sjon. ‘Ik kan mezelf wel voor m’n kop slaan dat ik niet harder heb aangedrongen dat ze naar dat ziekenhuis ging voor die foto’s.’

‘Ja, maar het leek best weer goed te gaan met haar. Hoewel, ze werd steeds magerder, dat was natuurlijk niet goed.’

Het wordt een vreemde oudejaarsavond. Ze hangen samen een beetje

op de bank en kijken tv.

‘We hebben niet eens gegeten vanavond,’ bedenkt Sylvana om een uur of tien. ‘Heb jij trek?’

‘Eigenlijk wel. Die zak appelflappen ligt nog in de auto, denk ik, zal ik die even pakken?’

Nog steeds op de bank kijken ze om twaalf uur naar het vuurwerk op de televisie.

‘Ga jij niet afsteken?’ vraagt Sylvana.

‘Geen zin in,’ zegt Sjon. ‘Ik zal zo nog even naar het ziekenhuis bellen, dat mocht toch, zei die broeder?’

Als hij te horen krijgt dat moeder Nel rustig ligt te slapen, staat hij alsnog op om zijn vuurwerkpakket op te zoeken. ‘Toch maar naar beneden, Syl?’

Even later staan ze beneden op straat en steken hun dure vuurpijlen af. Maar het is net of die niet zo mooi zijn als andere jaren.

‘Komen jullie nog een biertje drinken?’ vraagt de onderbuurman als ze weer naar binnen gaan.

‘Doen we maar niet,’ zegt Sjon, ‘bedankt. Maar m’n moeder ligt in het ziekenhuis, stel je voor dat ze bellen...’

‘Hebben ze je mobiele nummer dan niet?’ vraagt de buurman.

‘Ja, dat wel, maar toch... ik ga liever naar huis.’

Sjon heeft er gewoon geen goed gevoel over. Nu past beseft hij hoe gek hij eigenlijk op z’n moeder is.

Als ze al lang in bed liggen, is hij nog altijd wakker. Hij denkt aan vroeger, het was altijd ma en hij samen. Aan z’n pa heeft hij geen enkele herinnering. Alleen die foto op de kast en een paar andere foto’s in z’n album. Maar die man op dat plaatje zegt hem niks. Ma zorgde voor hem, stond altijd voor hem klaar, niks was haar ooit te veel. Gelukkig kan ook Sylvana goed met haar opschieten. Het lijken soms wel moeder en dochter, in plaats van schoonmoeder en schoondochter. Want Syl is ook echt gek op moeder Nel. Stel je toch voor dat ma...

Hij draait zich voor de zoveelste keer om. Je moet er toch niet aan denken!

‘Hé jochie, slaap je nog niet?’ Sylvana legt haar hand op zijn rug. ‘Je ligt zo te draaien, maak je je ongerust?’

‘Jij niet dan?’

Het duurt even voor ze antwoord geeft, dan zegt ze: ‘Een beetje wel, ja. Maar eigenlijk is daar nog helemaal geen reden voor, toch? Je moet maar denken dat ze in beste handen is, daar in het ziekenhuis. Ze is nog jong, ze peppen haar vast wel weer op. En het helpt niks als we ons hier gek gaan zitten maken, toch?’

‘Dat is waar, het valt vast wel mee.’

Dan vallen ze eindelijk allebei in slaap.

Maar het valt níét mee.

De eerste week van januari worden er foto’s en een scan gemaakt, en daarbij wordt al snel duidelijk dat er niets meer te doen valt voor de artsen.

En het lijkt wel of moeder Nel nu ook alle moed heeft opgegeven. Stil ligt ze in het hoge bed.

‘Mag ze nog naar huis?’ vraagt Sjon tijdens een gesprek met de dokter.

‘Het zou kunnen, als er voortdurend iemand bij haar is. Wil ze het zelf graag? En anders misschien naar een hospice?’

‘We zullen het straks meteen vragen,’ antwoordt Sjon. ‘En naar zo’n hospice gaat ze niet, hoor, ik neem gewoon zelf vrij om voor haar te zorgen.’

‘Beseft u wel wat dat kan inhouden?’ vraagt de dokter. ‘Het kan snel afgelopen zijn, maar het kan ook nog weken duren.’

‘We zien wel hoe we dat regelen,’ zegt Sjon vastbesloten.

‘Ma,’ vraagt hij later op de dag aan zijn moeder, ‘ma, wil je graag naar huis?’

Nel opent heel even haar ogen. Dan schudt ze nauwelijks merkbaar het hoofd. ‘De moeite niet meer,’ fluistert ze.

‘Maar...’ wil Sjon protesteren.

Weer schudt ze haar hoofd. ‘Nee Sjon, ’t is op.’

Daarna praat ze nauwelijks meer.

Twee dagen later worden Sjon en Sylvana opgevangen als ze de gang in lopen van de afdeling waar moeder Nel ligt.

‘De dokter wil u eerst even spreken,’ zegt de verpleegkundige, ‘loopt u met me mee?’

Het gesprek duurt niet lang. De arts vraagt hun vanaf nu in het ziekenhuis te blijven, omdat hij verwacht dat het niet lang meer zal duren.

Hoewel ze het de laatste dagen zagen aankomen, schrikken ze toch nog.

Ze haasten zich naar de kamer van moeder Nel. De gordijnen rond haar bed zijn gedeeltelijk dichtgeschoven. Zachtjes gaan ze allebei naast het bed zitten.

Nel ligt stil op het kussen, haar ademhaling is wat oppervlakkig, haar ogen zijn gesloten. Teder streelt Sjon haar hand op het laken.

Na een poosje gaan opeens haar ogen open.

‘Hé Nel, we zijn bij je, hoor,’ zegt Sylvana.

De ogen van moeder Nel gaan weer dicht.

Aan het eind van de middag zegt Sjon tegen Sylvana: ‘Ga jij maar even wat eten beneden in het restaurant. Als je weer terug bent, ga ik wel.’

Zo wisselen ze elkaar af, daarna zitten ze weer samen bij het bed.

Langzaam gaat de tijd voorbij. Sjon en Sylvana praten af en toe zacht met elkaar, maar moeder Nel doet haar ogen niet meer open.

Pas ’s avonds laat, juist als Sjon Sylvana voorstelt dat zij maar naar huis moet gaan om te slapen, gaan de ogen van moeder Nel weer open. Ze kijkt opeens heel helder naar Sjon en zegt: ‘Sjon, je vader... je moet... het is... zoeken... laatje...’

‘Maar ma,’ zegt Sjon, ‘het is al zo lang geleden. Er is toen genoeg naar hem gezocht. Hij heeft een zeemansgraf gekregen en dat paste bij hem, toch?’

Maar het lijkt of zijn woorden niet tot haar doordringen.

‘Je moet... beloof... me... dat...’ Dan gaan haar ogen weer dicht.

Ze wordt niet meer wakker. Een paar uur later stopt haar ademhaling. Sjon huilt als een kleine jongen, voorover op het bed van zijn moeder.